

Internovas

Informativo electronic del UBI

Agosto 2008 Nro. 151

INTERLINGUA – Communication sin frontieras. Comprensibile immediateente per un milliardo de anglo-romanofonos ! Apprender linguis es cultura, saper interlingua es evolution. Sito eletronic del UBI: www.interlingua.org.br

Brasilianos del sud vive plus.

Como reflexo del mejor condition de vita, comparativemente al habitantes de altere regiones del pais, le residentes del Region Sud ha expectation de vita major. IBGE (Instituto Brasilian de Geographia et Statistica) estimava que le habitantes del sud nasce hodie expectante viver 74,2 annos.

Desde al minus 25 annos, IBGE constataque le sudistas (habitantes del sud) vive plus que le restante del brasiliarios. Si le expectation de vita evolueva assatis desde 1980, lo del sudistas anque progressava. Ma le pais ora es plus equal: in 1980, le habitantes del sud viveva 13,4% plus que le habitantes del Nordest; actualmente le populo sudic vive 7,5% plus.

Inter le statos del sud, lo que ha expectation le plus grande es Santa Catarina 74,8. Depost il veni Rio Grandedo Sul 74,5 et Paraná 73,5. Le differentia de sexos es simile ad que occurs in Brasil: feminas sudic vive quase 10% plus que le homines.

Le expectation de vita es ligate al indice de mortalitate infantil. Illo perque, quanto plus infantes mori, plus se reduce le expectation vital al nascer. Le cadita del mortalitate infantil es un importante indicator de progresso social, nam le principal factores ad illo son le ampliation de installations sanitari basic, le amelioration in le alimentation, accesso medical et avantiamento in le nivello educational del matres.

Le recerca de IBGE confirma que le Region Sud obteneva etiam le major reduction desde 2005. Rio Grande do Sul possede le minor indice de mortalitate infantil in le pais, con 14,3 pro cata mille. Santa Catarina ha 17,2 et Paraná, 19,9.

Fonte: Almanaque Abril 2008.

Traduction: Gibrail W Caon, Lages – SC.

Popularisation del autos electric.

Le gruppo franco-japonese Renault-Nissan signava heri un accordo con le governamento portugese pro producer e vender autos electric.

Usque 2011 le governo portugese va facer rete de infrastructura e in le projecto es includite le interprisa petroleum Galp e su stationes de gas pro cambiar e recargar batterias electric.

Le nove autos electric ha autonomia de 200 km e velocitate maximal de 100 a 120km/h, tamen, nulle pollution. Le precios del autos serea simile a lo del autos movite per gasollina o diesel.

Ultra Portugal, le fabrica Renault jam signava accordo con Danmark e Israel.

Fonte: Estado de S. Paulo

Parve Francia intra Brasil

Qui ambulava per le centro de Rio de Janeiro, specialmente al Rua do Ouvidor (Strata del Auditor), in le comenciamento del 19ne seculo, haberea le mesme impression que le viagiator anglese Robert Walsh: le franceses constitueva le major numero de estranieros in le Corte.

Secundo censum facite per le Policia del Corte in 1834, 5.750 estranieros viveva a Rio de Janeiro, portugeses, angleses, gente de plure nationes et le franceses. Le frances Charles Expilly informava que su patricios attingeva 12 milles.

Certo es que le immigrante frances contrastava assatis al portugese. Le population brasiliian era marcate per alte contingente de individuos con pauc o nulle instruction, durante que un grande proportion de franceses era alphabetisate et possedeva qualcun sorta de formation professional (a causa del Revolution Francese, qui extingeva le regime absolutista in Francia 1789).

Le realitate es que aquelle pais non ha crescita in le mesme rythmo que alteres. In ultra, le majoritate del franceses era proprietari de terras pro cultivation et le restante possedeva option de vader ad Paris in cerca de empleo. Qualcun franceses, sed, videva in le immigration le possibilitate de significative et rapide ganio economic, igitur illes se aventurava al extero.

Le historiographo Brasil Gerson, in su libro super le stratas de Rio de Janeiro, evidentia le presentia estranier in le citate, monstrante que, al contrario del angleses qui se establivva como

importatores o grossistas, le franceses era commerciantes de detalios, specialistas in objectos de phantasia, moda, joielles, cappeleria et libros, inter alia.

Le jornales del epocha son plen de propaganda super servicios prestate per franceses et non solo ligate al commercio: medicos, inseniantes, ingenieros et dentistas trovava in Brasil un mercato de pauc concurrentia et hic illes se installava.

Malgrado le concentration in Rio al decadas inter le nostre independentia et le abolition del traffico de sclavos in 1850, le veritate es que in comparation con altere gruppis esseva pauc le franceses qui immigrava verso Brasil.

Un fluxo que comenciava declinar et restar praticamente inexistente in le secunde medietate del 19ne seculo: exactemente al momento in que Brasil comenciava ad volver se al paises de Europa pro substituer le mano-de-opera slave. Ma, malgrado illo le contribution frances in nostre societate esseva marcante et durava.

Fonte: Revista Nossa História, ed. 38, nov 2006.

Trad.: Gibrail.

Brasil face umbra a Venezuela.

Secundo le jornal american **The New York Times**, le Presidente brasiliyan gradativemente se alontana del leader venezuelan e discretamente ha avantages durante que deveni Brasil un potentia regional.

Le governamento brasiliyan diversifica le base industrial e faceva ample accordos com su vicos sudamerican. Venezuela ipse deveniva economicamente plus dependente de Brasil.

Fonte: Revista Veja

Breve superpotentia

Le principal jornal economic de Europa, le **Financial Times**, publicava un quaderno super disveloppamento brasiliyan.

Secundo iste publication Brasil es proxime a entrar in le grupo del superpotentias. Le articulo commenta super le stabilitate economic, exploration de petroleum, le inclusion social, Amazonia, etc.

Fonte: Revista Veja.

Le Saga del Catharos

Le catharos surgeva al fin del 12nde seculo in le region Languedoc (Francia). Citate post citate, le catharos disjiceva lor fide, basate in le simplicitate et in cerca del puressa (katharos in greco significa – pur).

Le religion habeva nascite del christianismo, ma illo era marcate per profunde differentias in relation a doctrinas del Vaticano. Accusate de heresia et mesmo appellate adoratores del diabolo, le catharos provocava um implacabile reaction del papato.

Le effortio pro eliminar les includeva um cruciata et esseva um del motivos pro le creation del Tribunal del Sancte Officio (Inquisition).

Al catharos, le libro sacre era le Biblia. Lor religion, intertanto, divergeva multo del catholicismo. Le principio fundamental era le dualismo: secundo illo, le mundo era composte de duo regnos opposte et coexistente. Le prime, commandate per Deo, serea invisibile et luminose, ubi solo existerea le bem. Jam le secundo regno, material et visibile, serea controlate per le diabolo. Secundo le catharismo, le infernorestava in Terra. Et le scopo del vita human serea escappar del mal per le purification del spiritos, reincarnation post reincarnation. Si illo esseva facte, quando arrivava le Judicio Final, omnes se salvarea et vaderea al Regno de Deo.

Malgrado illes se considerava christian, le catharos non credeva que Jesus esseva dilio de Deo. Ille era solmente um propheta importante qui habeva divulgate alcun ideales que meritava esser sequite. Pro completar le affronta al catholicismo, Sancte Johannes Baptista era considerate como instrumento del diabolo; al fin, per medio del bptimso, ille haberea cumplite le prophetia que Jesus era le Messiah – cosa in le qual le catharismo non credeva.

Sicut in theoria, le practica del catharos era troppo differente del catholicos. Illes refusava le ritual del hostia sacre (in lor ceremonias, il solo habeva le pan repartite). Etiam illes non credeva in le rolo subalterne que le papato roman reservava al feminas. Al catharismo, le esser human non admitteva distinction inter le sexos et illas mesmo poteva celebrar ritos.

Le autoritate del Papa o de su episcopos non era recognoscite per le catharos; sin um chef spiritual unic, illes divideva lor sequidores in tres nivello; le plus alte de illes era le “Perfectos” et pro attinger lo, il era necessari passar per dur probas et recipere le Consolamentum, le sol

sacramento cathare (que summarisava in um sol baptismo le ordenation et le extremeunction).

Le Perfectos era celibatari et passava grand parte del dies in jejuno et oration. Le altere categorias era le Credentes (practicantes) et le Audientes, qui accompaniava le sermones et se curvava ad illes pro recipere le benediction.

In 1321 il eseva executate le ultime sacerdote cognoscite, Guillaume Bélibaste, qui habeva se refugiate in le west de Espania. Circa um seculo postea, on jam non audiva super sequidores del catharismo.

Fonte: Revista Aventuras na História, ed. 54, jan 2008.

Traduction; Gibrail Wcaon, Lages - SC.

Immigration verso Santa Catarina

Santa Catarina ha essite colonisate per le portugeses desde le XVIIme seculo, quando immigrantes ab altere partes de Europa arrivava.

Le prime colonia europee non-lusitan in Santa Catarina eseva installate, per initiativa del Imperio Brasilian, a S.Pedro d'Alcântara in 1829. Il eseva 523 colonos catholic venite de Bremen (Germania).

Le colonia Blumenau in le valle del Fluvio Itajaí-Açu, eseva fundate in 1850 per Dr Hermann Blumenau et le Societate Colonisor Hanseatic fundava, anque in le mesme valle, le colonia Harmonia (actual – Ibirama) in 1893.

Post le venita del germanos, le italianos anque arrivava in le Stato, pauc annos postea, lor prime colonia eseva – Nove Italia (actual S. João Batista) in 1836, con immigrantes del Insula Sardinia. Post illo, surgeva le colonia Gran Para (actual urbes Orleans, Gran Para, Braço do Norte etc) per le Conte d'Eu et Joaquim Caetano Pinto Junior.

Jam in le XXme seculo, italo-brasiliarios venite ab Rio Grande do Sul occupava regiones del west del Stato. Ab 1871, arrivava al urbe Brusque le prime gruppo de poloneses, qui postea se transferiva al Paraná.

Secundo le contracto con le governamento imperial, il jam occurreva le ingressode poloneses in le tunc provincia de Santa Catarina in 1882. Ab 1889 nove grupplos de immigrantes poloneses et russos arrivava al sud

catarinese, se installante apud le actual citates Tubarão, Urussanga et Araranguá, ultra parte del nord del stato.

Post le prime guerra mundial, nove grupplos de ille tres nationalitates arrivarea in Santa Catarina.

Fonte: Apostila Sec. Saúde de SC, Prof. Reni Martini, 2007.

Traduction: Gibrail W Caon, Lages – SC.

Lingua laxe

Con vos, le Pierres Roulants ! Si non eseva rixa in 13tie seculole nomine del Rolling Stones serea graphate in frances. Assi es: in le idioma de Baudelaire et non in lo de Oscar Wilde.

Ante 700 annos, Anglaterra perdeva ad Francia extense possessiones in lecontinento europee. Le Corte faceva uso del lingua anglese como un reaction patriotic contra Francia.

Usque tunc, le anglese era considerate lingua de paisanos, dispreciate per litteratura et imprestabile al registros del regno proque illo era considerate pauc elegante et manco vocabulari pro exprimer ideas elevate.

Ma le triumpho del anglese se darea de facto ab le 19ne seculo, dum Anglaterra se consolidava como Imperio Colonial.

Le parolas emisse in tempores prehistoric se perdeva in le aere. Historia comenciava in 5.000 a.Ch. per invention del scriptura. Per medio del studio de registros ab celle epocha, philologos poteva facer un sorte de “arbore genealogic del linguas”.

Malgrado le effortio del scientistas, il ancora ha mysterios a trovar. Le japonese, basco, coreano et tarrasco (Mexico) son linguas isolate e illos ha nulle parentella. Ancora assi, illos suffre influentias.

Qualques sustene que le parola japonese **arigato** veni de “obrigado”, gratia al contacto inter portugeseset japoñeses occurrite in le 16te seculo. Circa 10% del vocabulario de iste lingua eseva adaptate de parolas prise del alte populos.

Invasiones, guerras et apertura de routas commercial eseva situationes favorable al apprentissage de secunde lingua. Legreco, persiano, chineze et latino eseva exemplos de linguas que regnava in Antiquitate. Sicut portuguese, espaniol et frances in le tempore del expansion maritime.

Inter le paises que ha major numero de idiomas vivente son in Papua Nove Guinea - 817, Indonesia - 717 et Nigeria - 470. Africa es le continente con major diversitate con 2.035 linguas.

In tempore:Cleopatra et Julius Caesare conversavain greco et Jesus Christo se communicava in aramaico.

Fonte: Revista Aventuras na História, n.60, julio2008.

Traduction: Gibrail WCaon, Lages – SC.

Redator deste número:
Ramiro B. de Castro
ramiro.castro@pa.trf1.gov.br
Fone: (91) 3711—4200.

Informativo oficial da UBI.
Fundado em janeiro de 1990.

Diffusion del portugese

LISBONA – Le thema principal del 7me Conferentia del Communitate del Paises de Lingua Portugese esseva le politica de divulgation pro le lingua portugese.

Le evento esseva marcate per le constitution del fundo de 30 millions de euros (circa 100 millions de reales brasiliens) pro financiar le expansion international del idioma.

Le portugeses anque intende reformar le Instituto Camões, qui facilisa le inseniamento in universitates de 16 paises.

Le accordo orthographic sera valide in Portugal solmente in 2014.

Fone: jornal electronic Estado de S.Paulo

Fabrication del autos

Secundo Anfavea, le association commercial brasiliens de fabrication de vehiculos automobilistic, Brasil es ora in le 6te placia mundial conforme le production de automobiles.

Le ranking include anque: 1me) JAPON = 12.100.000 autos annualmente; 2nde) CHINA = 10.400.000; 3tie) SUA = 9.800.000; 4te) GERMANIA = 6.700.000, 5te) COREA = 4.020.000, 6te) BRASIL = 3.400.000, 7me) FRANCIA e 8ve) ESPANIA.

UBI – União Brasileira pró Interlíngua

www.interlingua.org.br

A UBI é uma associação cultural sem fins lucrativos, juridicamente registrada e fundada em 28 de julho de 1990. Tem por finalidades ensinar e divulgar a interlíngua no Brasil.